

מסורת הש"ס

- א. ילקי"ש תורה תרע"ו.
- ב. עיין ירושלמי נדרים פ"ד הי"ג
- ג. במד"ר פ"י כד. עיין ספרי במדבר ו, כא. ילקי"ש תורה תשי"ב.

גרסות

כל אותה קדושה יש בכתי"ו וכן בשי"מ: כל באותה קדושה. אבל בקדושה אחרת לא יש בכתי"ו: אבל אותו הגוף בקדושה אחרת לא.

או מכפר מוסיף חומש בכתי"ו ובשי"מ: או מתכפר מוסיף חומש.

אמר רבא אם כן מצינו בכתי"מ: אמר רבינא אם כן מצינו ובשי"מ: אמר רבא פשיטא דמתכפר עושה תמורה דאי המקדיש עושה תמורה אם כן מצינו.

פשיטא דמתכפר ליה בכתי"ו וכן בשי"מ: פשיטא דמתכפר ליה מתנה קא יהיבין ליה.

כגון דשוו שליח יש בכתי"ו: והיכי דמי כגון דשוו שליח.

שהפריש משלו יש בכתי"ו: שהפריש הוא משלו.

והכי קאמר אף כשהפרישו לו אחרים עושה תמורה בכתי"מ ועוד: והכי קאמר הפרישו לו אחרים מה כשהפריש לו משלו עושה תמורה אף כשהפרישו לו אחרים עושה (ראה ברש"י).

שמע מינה בתר מתכפר אזלינן בכתי"מ: שמע מינה בתר מתנה אזלינן.

לא לענין תמורה בכתי"מ ועוד: לא לעולם לענין כפרה ויש בכתי"ו וכן בשי"מ: לא לעולם בתר מתכפר אזלינן לענין כפרה.

או דילמא [שמא] יש לומר כי בכל אופן הרי זה הקרבן השני באותה קדושה כקדושת הראשון הוא עומד, והריהו איפוא כ"הקדש שני", ולכן אינו מוסיף בפדיונו חומש. ומתוך הבעיה הזו עולה הבעיה הבאה: ואף אם תימצא לומר כי הדין [זח], הקרבן השני, אף שהוא גוף אחד (אחר) לעצמו, כיון שבאותה קדושה כקדושת הראשון הוא קאים [עומד] — לכן דינו של הפודה אותו [שאינן] מוסיף חומש, אלא מעתה יש לשאול במקרה שאבד השני, ונתכפר באחר (בשלישי), ולאחר מכן נמצא השני ודינו שניתק זה להיות מוקרב כקרבן עולה ונפל בו מום ורוצה לפדותו. ומעתה יש לשאול: מהו דינו לענין תוספת החומש בפדיונו? וצדדי השאלה: האם אומרים אנו: כי [כאשר] נאמר דין זה שהקדש שני [אינו] מוסיף חומש — הרי זה רק במקרה של אותו הגוף (הבהמה) והוא גם קדוש באותה קדושה. אבל במקרה שהוא אותו הגוף, ועתה הוא קדוש בקדושה אחרת (כגון קרבן זה שבתחילה היה אשם, ועתה הוא עולה) — לא מוסיפים חומש בפדיונו. או דילמא [שמא] יש לומר כי כיון שאותו הגוף הוא — הרי דינו שמוסיף חומש בפדיונו? ומסכמים: לא נפתרה הבעיה ותיקו [תעמוד] כפי שהיא.

א ועוד בדין החומש של הפודה קרבן שנפל בו מום. למדנו שאם הבעלים עצמם פודים את ההקדש — הריהם מוסיפים חומש על ערכו, ואם אחרים הם הפודים את ההקדש — אינם מוסיפים חומש. ומעתה בעי [שא] רמי בר חמא: במקרה שאדם הקדיש קרבן לכפרת חבירו, ונפל בקרבן זה מום, מי משני אלה נחשב כבעל הקרבן, שדינו שמוסיף חומש בפדיונו, האם המקדיש ולכן הוא זה שמוסיף את החומש בעת הפדיון, או זה שעליו הקרבן מכפר ולכן הוא זה שמוסיף את החומש? אמר רבא בפתרון בעיה זו: אמר קרא [הכתוב] בפרשת פדיון הקדשים: "ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישית כסף ערכך עליו והיה לו" (ויקרא כו, טו) — והרי זה בא להורות: דווקא

המקדיש הוא המוסיף חומש בפדיון ההקדש, ולא המתכפר. ועוד בעי [שא] רמי בר חמא בענין דומה. למדנו שאין אדם עושה תמורה אלא בקרבן שלו. והשאלה היא במי שמקדיש קרבן לכפרת חבירו, מי מהם הוא הנחשב לבעלי הקרבן לענין תמורה. האם המקדיש הוא העושה בו תמורה, או המתכפר הוא העושה בו תמורה? אמר רבא בפתרון בעיה זו: מן הסברה יש לומר שהמתכפר הוא זה שעושה תמורה. שהרי אם נאמר שהמקדיש הוא העושה בו תמורה, אם כן, מצינו (מצאנו) אופן שבו אף הציבור וכן השותפין עושין תמורה, וכגון דשוו [שעשו]. שמנין הציבור או השותפים, אדם שישמש עבורם כשליח לאקדושי [הקדושי] קרבן לכפרתם. שהרי שנינו במשנה בסוף פרקנו שאין הציבור והשותפים עושים תמורה. ואם נאמר שהמקדיש הוא שעושה תמורה ולא המתכפר, הרי אותו שליח המקדיש הוא יחיד, ויחיד יכול לעשות תמורה! ועוד הוכחה לדבר, שהרי אמר רב נחמן, אמר רב הונא, תנא [שנינו] ברייתא על האמור בסוף פרשת הנזיר, נאמר: "זאת תורת הנזיר אשר ידור קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו אשר ידור" (במדבר ו, כא). ויש לשאול על הנאמר בכתוב זה: וכי נזיר נידון בהשג יד (בדין "קרבן עולה ויודר", הבא על פי יכולתו הכספית של המקריב)? והלא קרבנו קבוע! הא [הרי] כיצד יובן הכתוב? אלא יש לומר כי חלק הפסוק האומר "אשר ידור קרבנו לה' על נזרו" — עניינו בקרבן הנזיר שהפריש משלו. ואילו חלק הפסוק האומר "מלבד אשר תשיג ידו" — עניינו בקרבן הנזיר שהפריש לו אחרים. ומעתה יש לברר: למאי הילכתא [קנה]. ללמדנו איזו הלכה נשנו דברים אלה? אילימא [אם תאמר] לענין הכפרה, שהנזיר מתכפר בקרבן שהפרישו עבורו אחרים — אין צורך להשמיענו זאת, שהרי פשיטא [פשוט]. ששנו [שנינו] בברייתא ליה [ב] קרבן זה, שהרי ניתן לו קרבן זה במתנה לשם כך! אלא ודאי לענין דין התמורה בא כתוב זה ללמדנו, והכי קאמר [וכן] הוא אומר: אף כשהפרישו לו אחרים קרבן משלהם — נחשב הוא כבעל הקרבן והוא העושה תמורה, ולא הם. ואם כן שמע מינה [למד מנא] כי לענין תמורה בתר [אחר] המתכפר אזלינן [אנו הולכים], והרי זו תשובה לבעייתו זו של רמי בר חמא! ודוחים: לא, אין להביא ראיה מברייתא זו לענין דין התמורה שכן הברייתא עוסקת בדין כפרה. ודקא קשיא [ומה שהיה קשה] לך שאין צורך בכתוב להשמיענו שמתכפר בקרבן שהפרישו עבורו אחרים, שכן מתנה היא זו דקא יהיבין ליה [שאלנו ונתנים לו] — אפשר להשיב על כך: אי לאו דרבי רחמנא [אלמלא שריבתה התורה] בכתוב "מלבד אשר תשיג ידו" ללמד שמתכפר בקרבן שהפריש עבורו על ידי אחרים, הוה אמינא [הייתי אומר] כי גזירת הכתוב הוא שלשון קרבנו שהיא לשון מיעוט באה ללמד שרק קרבן הבא מדידיה [משלו] הוא שמכפר עליו, ואולם הבא משל אחרים — לא מכפר עליו. לכן קא משמע לן [הוא]. הכתוב "מלבד אשר תשיג ידו", משמע לנו, שאף בזה הריהו מתכפר.

או דלמא — כיון דשמי קדושות נינהו, הוה ליה הקדש ראשון לענין זה, ומוסיף חומש. חדא מגו חדא — כלומר, סיפא דבעיית דרבי אבין ארישא דמילתא קאי, ולא מילתא אחריתי היא. אלא שני גופין ושמי קדושות בעי. ואם תמצא לומר קאמר — אם תמצא לומר, היינו חדא מגו חדא. מהו — מי אמרינן: כיון דשמי גופין ושמי קדושות נינהו — לא מיקרי "הקדש שני", ומוסיף חומש, דהא דהא קדושה והאי גופא לא אמוסא חומשא. או דלמא: סוף סוף, מכח קמא [קא] אלא (מעיקרא), ו"הקדש שני" הוא לגבי חומש. לישנא אחרתא ירושלמי, וכלישנא בתרא דלעיל, דבעיית דרבי אבין גבי תמורה גרסינן לה נמי הכא, ופירושי מפרש. מקדיש מוסיף חומש או מתכפר מוסיף חומש — דקיימא לן (בגא מליעא נג, 3): הבעלים מוסיפין חומש אם פודין את הקדשן, ואם אחרים פודין — אין מוסיפין חומש. הלכך הפריש זה קרבן לכפרת חבירו, והומס, מאן הוון בעלים דידיה, (חז) דאי פריק ליה לוסיק חומש? מקדיש הווי בעלים, אבל מתכפר — כאמר דמי, ואינו מוסיף. או מתכפר הווי בעלים דידיה. אם כן — דמקדיש עושה תמורה, מלינו תמורה נצור ושותפין, והיכי דמי — כגון דשוו עבייהו. דהשתא הווי מקדיש יחיד, קרינא זיה "קרבן יחיד", אי בתר דידיה אזלינן. ואין מנין בשליחי מתניינן: הציבור והשותפין אין עושין תמורה. אלא בתר מתכפר אזלינן, הלכך אין קרבנו עושה תמורה, הואיל ורבים מתכפרין בו, ולא קרינא זיה "קרבן יחיד". ואין גמרינן לקמן ממעשר דקרבן יחיד עושה תמורה, ולא לציבור ושותפין. השג יד — היינו קרבן עולה ויודר. והלא קרבן נזיר קבוע הוא, בין עשיר בין עני. הא כיצד — הכי קאמר קרא: קרבנו שהפריש הוא משלו יגאל על נזרו, "מלבד אשר תשיג ידו" — מלבד אותו שאינו יכול להפריש משלו, שעני הוא, ותשיג ידו לאחר זמן, שאחרים יתנו לו — יציאו נמי, ויאל. לענין כפרה — לאשמעינן דיכול להתכפר בזהמה שהפריש אחר לזכרו. מה כשהפריש הוא משלו — הוא עושה בו תמורה ולא אחר. אף כשהפרישו לו אחרים — הוא עושה בו תמורה ולא אחר. מדידיה הוא דמתכפר — דכתיב: "קרבנו לה'".

א בעי רמי בר חמא: מקדיש מוסיף חומש, או מכפר מוסיף חומש? אמר רבא: אמר קרא "ואם המקדיש יגאל את ביתו" — מקדיש ולא מתכפר.

ב בעי רמי בר חמא: מקדיש עושה תמורה, או מתכפר עושה תמורה? אמר רבא: אם כן, מצינו ציבור ושותפין עושין תמורה, כגון דשוו שליח לאקדושי. ועוד, דאמר רב נחמן, אמר רב הונא, תנא: "קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו", וכי נזיר נידון בהשג יד? הא כיצד? "קרבנו לה' על נזרו" — שהפריש משלו, "מלבד אשר תשיג ידו" — שהפרישו לו אחרים. למאי הילכתא? אילימא לענין כפרה — פשיטא דמתכפר ליה! אלא — לענין תמורה, והכי קאמר: אף כשהפרישו לו אחרים — עושה תמורה, שמע מינה — בתר מתכפר אזלינן! לא, לענין תמורה. ודקא קשיא לך — מתנה דקא יהיבין ליה, אי לאו דרבי רחמנא "מלבד אשר תשיג ידו", הוה אמינא: גזירת הכתוב הוא — "קרבנו" — מדידיה הוא דמתכפר, מדאחרים לא, קא משמע לן.

תוספות

אמר רבא אם כן — פירוש: אי מקדיש עושה תמורה — מצינו ציבור ושותפין עושין תמורה. כגון דשוו שליח לאקדושיה. אבל לא מצינו למימר: אי מתכפר עושה תמורה — מצינו צבור ושותפין עושין תמורה, כגון דאיתקדוש בהמה להתכפר בה יחיד. דכיון דיחיד מתכפר בה — לאו דצבור היא, אלא דיחיד.

ואם נאמר שהמקדיש הוא שעושה תמורה ולא המתכפר, הרי אותו שליח המקדיש הוא יחיד, ויחיד יכול לעשות תמורה! ועוד הוכחה לדבר, שהרי אמר רב נחמן, אמר רב הונא, תנא [שנינו] ברייתא על האמור בסוף פרשת הנזיר, נאמר: "זאת תורת הנזיר אשר ידור קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו אשר ידור" (במדבר ו, כא). ויש לשאול על הנאמר בכתוב זה: וכי נזיר נידון בהשג יד (בדין "קרבן עולה ויודר", הבא על פי יכולתו הכספית של המקריב)? והלא קרבנו קבוע! הא [הרי] כיצד יובן הכתוב? אלא יש לומר כי חלק הפסוק האומר "אשר ידור קרבנו לה' על נזרו" — עניינו בקרבן הנזיר שהפריש משלו. ואילו חלק הפסוק האומר "מלבד אשר תשיג ידו" — עניינו בקרבן הנזיר שהפרישו לו אחרים. ומעתה יש לברר: למאי הילכתא [קנה]. ללמדנו איזו הלכה נשנו דברים אלה? אילימא [אם תאמר] לענין הכפרה, שהנזיר מתכפר בקרבן שהפרישו עבורו אחרים — אין צורך להשמיענו זאת, שהרי פשיטא [פשוט]. ששנו [שנינו] בברייתא ליה [ב] קרבן זה, שהרי ניתן לו קרבן זה במתנה לשם כך! אלא ודאי לענין דין התמורה בא כתוב זה ללמדנו, והכי קאמר [וכן] הוא אומר: אף כשהפרישו לו אחרים קרבן משלהם — נחשב הוא כבעל הקרבן והוא העושה תמורה, ולא הם. ואם כן שמע מינה [למד מנא] כי לענין תמורה בתר [אחר] המתכפר אזלינן [אנו הולכים], והרי זו תשובה לבעייתו זו של רמי בר חמא! ודוחים: לא, אין להביא ראיה מברייתא זו לענין דין התמורה שכן הברייתא עוסקת בדין כפרה. ודקא קשיא [ומה שהיה קשה] לך שאין צורך בכתוב להשמיענו שמתכפר בקרבן שהפרישו עבורו אחרים, שכן מתנה היא זו דקא יהיבין ליה [שאלנו ונתנים לו] — אפשר להשיב על כך: אי לאו דרבי רחמנא [אלמלא שריבתה התורה] בכתוב "מלבד אשר תשיג ידו" ללמד שמתכפר בקרבן שהפריש עבורו על ידי אחרים, הוה אמינא [הייתי אומר] כי גזירת הכתוב הוא שלשון קרבנו שהיא לשון מיעוט באה ללמד שרק קרבן הבא מדידיה [משלו] הוא שמכפר עליו, ואולם הבא משל אחרים — לא מכפר עליו. לכן קא משמע לן [הוא]. הכתוב "מלבד אשר תשיג ידו", משמע לנו, שאף בזה הריהו מתכפר.

עיונים

אמר קרא ואם המקדיש שאלו אחרונים על הוכחה זו, שהרי אין הפסוק עוסק אלא בבדק הבית, ואין שם מתכפר, וכיצד פשט רבא מכתוב זה את שאלתו של רמי בר חמא בענין קרבן שיש בו קדושת הגוף ויש בו מתכפר? והשיבו כי עיקר הוכחתו של רבא שאין דין החומש תלוי במי שיש לו עתה בעלות על ההקדש, שהרי המקדיש לבדק הבית פקעה בעלותו על הדבר שהוקדש (שלא כדינו של המקדיש לקרבן, שאף לאחר שהוקדש הריהו נושא את שמו של מקדישו עליו. הגר"ח), ועם זאת הריהו מוסיף חומש. משמע שעיקרו של דין החומש תלוי במי שהיה הבעלים בשעת ההקדשה, ואינו תלוי במי שהוא הבעלים בשעת הפדיון. ומשום כך, כיון שהמתכפר לא היה הבעלים בשעת ההקדשה, אין בו דין חומש. ואולם בדין התמורה מסתנה הגמרא היא שהמתכפר הוא העושה תמורה, שכן דין התמורה תלוי במי הוא הבעלים בשעת התמורה (פאי"ה).

מתכפר עושה תמורה דנו ראשונים מה מקור דין זה שמתכפר עושה תמורה. יש שאמרו שלמדו הדבר מנזיר (ר"ן נדרים, תוס' ובחים, מאירי יומא). ואולם מסוגייתנו עולה שהפרך לימוד זה מנזיר (דבר אברהם). אכן הרמב"ם הביא את דין הנזיר לענין זה, ואולם לא כמקור לדין זה אלא כעין דוגמא בלבד ("כגון"), ובעיקרו של דבר הרי זה נלמד לא מן הכתובים אלא מן הסגרא, וכן נראה מהירושלמי נדרים (תחלת הקדש).

אי לאו דרבי רחמנא... מדידיה הוא דמתכפר, מדאחרים לא יש מן האחרונים שאמרו שקבלת הנזירות עליו כוללת אף את חיוב הפרשת קרבנותיו. ועל פי זה הסבירו את דברי הגמרא, שאם מכלל חיובי הנזיר הוא ההקדשה של הקרבן, אם כן היה מקום לומר שזה

שיהיה הקרבן משלו מעב, ולכן השמיענו התורה שאינו מעב (בית ישי). ויש שהעירו מכאן לדברי הירושלמי (נזיר ב, ה), שאין אדם מפרש קרבן נזירות לחבירו אלא מדעתו, והלא מן התורה, כאמור, יכול הקרבן להיות של אחר שהפריש עבורו! ובכלל על שיטת הירושלמי תנאו מפרשי הירושלמי: שהרי דין כללי הוא בכל הקרבנות (חוץ מארבעה מחוסרי כפרה) שאין מפרש אלא מדעת חבירו. ומה ראה הירושלמי להשמיענו דין זה דווקא בנויר? אכן לשיטה זו שבנויר דין ההפרשה הוא דין המיוחד לנזיר, יש מקום לומר שהדין שעל הקרבן להיות דווקא שלו אמור רק בנויר. (תחלת הקדש).

אורח ההלכה

מקדיש מוסיף חומש או מכפר המקדיש בהמה לזבח לצורך כפרת חבירו ונפל בה מום ונפרתה, אם פדאה המקדיש עצמו — הריהו מוסיף על דמיה חומש כשאר ההקדשות. ואם פדאה המתכפר בה — אינו מוסיף חומש. כרבא. (רמב"ם ספר הפלאה הלכות ערכין וחרמין פ"ז ה"ד).

מקדיש עושה תמורה ראה "אורח ההלכה" לעיל דף ב, ב, ד"ה "ומתכפר עושה תמורה". שהפרישו לו אחרים... לענין כפרה האומר "חטאתו ועולתו ואשמנו ושלמיו של פלוני עלי", אם הסכים לכך אותו פלוני — הרי זה מניחו להקריב על ידו ומתכפר לו. כגמרא. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"ד ה"י).

טובת הנאה שלו – של תורס היו טובת הנאה. שצידו ליתנו לאחיה כהן שירצה, ולא למי שתרס עליו. דכתיב את כל מעשר וגו' – "כי תכלה לעשר" וגו' משמע, מי שנוטל המעשר מתצוה שצידו ליתנו למי שירצה, ולא צד מצידו שנתרס עליו. טובת הנאה – דבר מועט מקבל מישראל על מנת שיתן כל תרומותיו לכן כמו כהן.

משנה לא אברים דחולין בעוברין – דהקדש. שאם אמר "תהא רגל זהמה זו תמורת עובר הקדש שנמעי זהמה זו" – אין הקדשה חלה על האבר. ואין עוברין באברין – שאם אמר "הרי עובר שנמעי זהמה חולין זו תמורת רגל זהמה קדש זו" – אין העובר קודש. ולא אברין ועוברין – דחולין נשלימים קדש. ולא שלימים – דחולין נאצרין ועוברין קדש. ממירין אברין בשלימים – אמר "הרי רגל זהמה חולין זו תמורה חמה זהמה קודש זו" – חלה תמורה על האבר, ופשוטה לה בכל הנהמה, והיא תמורה כולה וקדשה. ולא שלימים בהן – דאין כח נאצר אחר של זהמה קדש לעשות תמורה. והלא במקדשים – כלומר, נחמילת ההקדש, כשמוקדש, אם אמר "רגלה של זו עולה". כדמפרש טעמא לקמן בגמרא.

גמרא אין קדושה חלה על העוברין – אם הקדש עובר נמעי זהמה – אינו קדוש ליקרב, ואם מקריב ליה כשנולד, ולא אקדשה משנולד – מיימי חולין לעורה. ואם הפריש טהא מעוברת – לא הוה כשמי טהא לטרייה, דעובר מכה אמיה הוא קדוש ולא מכה עצמו, והוה כולד טהא ולמיתה אזיל. וכן לכל דבריו הרי הוא כולד קדשים, ולא נחמילת הקדש. רצה בוולדה מתכפר – דכי אמרינן וולד טהא למיתה אזיל – היינו היכא דמפריש טהא, ונתעברה וילדה, דהלכה למשה מסיני נינהו חמש טהאות ממות, והכי גמירי לה דמתה. אצל אי אפרשה מעוברת – תשוב עובר כנהמה אחרת, ומיילא עליה קדושה נאנפי נפשיה, והויה ליה כמפריש שתי טהאות לאחרייה, דמתכפר נאזיו שירצה והשניה תרעה. אלמא קדושה חלה על העוברין.

תוספות

איתמר בר פדא – זהו בר פדא בן אחותו של בר קפרא, כדאיתא פרק קמא דמעילה (ד,ב): אמר לו בר קפרא לבר פדא בן אחותו, ראה מה אתה שואלני למחר בבית המדרש. ואין זה בן פדת, דבן פדת הוא רבי אלעזר בן פדת. **ואין** קדושה חלה על העוברים – שאם הקדש עובר במעי אמו בהמת חולין – אינו קדוש ליקרב. ואי מקריב ליה כשנולד, ולא אקדשה משנולד – מיימי חולין בעזרה. ואם הפריש טהא מעוברת – לא הוה כשתי טהאות לאחרייה. דעובר מכה אימיה הוא דקדוש ולא מכה עצמו, והוה כולד טהא ולמיתה אזיל. וכן לכל דבריו הרי הוא כולדות קדשים, ולא נחמילת הקדש. **ורבי** יוחנן אמר קדושה חלה על העוברין – ואם הקדש עובר במעי אמו חולין – קדש. ואם הפריש טהא מעוברת – הוה כמפריש שתי טהאות לאחרייה. ולא הוה כולד טהא, אלא הוה קדושתו קדושת הפה מכה האדם ולא מכה האם. לא מצינו ולד טהא דאזיל למיתה, אלא במקדש טהא ריקנית ועיברה.

ואזדא רבי יוחנן לטעמיה [כו] רצה בוולדה מתכפר – פירושו: ואין צריך קדושה אחרת, והוה כמפריש שתי טהאות לאחרייה. שמע מינה דאית ליה לרבי קדושה אחרת אחר שנולד. אבל אין לפרש מדלא אזיל למיתה שמע מינה דאית ליה לרבי לא אזיל הולד למיתה, דשמעינן ליה לרבי יוחנן דאית ליה שיעור – משוייר. ואי אמר על בהמה של חולין: "היא קדש וולדה חולין" – הרשות בידו, דעובר לאו ירך אמו הוא. וכן מפרש התלמוד לקמן פרק "כיצד מערימינן" (כה,א). אלא עיקר ההוכחה הוא דמדקאמר "רצה בוולדה מתכפר", ומשמע דאין צריך לאקדושה זימנא אחריתי אחר שנולד. דמשקדש האם – הולד קדוש על פיו, ולא מכה האם. וקצת קשה: מה שפירש רש"י ז"ל לבר פדא, דאמר אין קדושה חלה על העוברין, ונפק מינה דאם הפריש טהא מעוברת הוה ולד טהא, ולמיתה אזיל – מנלן? דלמא אף על גב דאין קדושה חלה – לא אזיל למיתה, דשמא אית ליה שיעור – משוייר, ולא ירך אמו הוא, כדפירשנו! ויש לומר: דעל כרחך אית ליה לבר פדא דשיירו – אינו משוייר, דאם לא כן תקשה ליה ממתניתין (ולד שלמים) פרק "כיצד

עיונים

והלא **במוקדשין** יש שיטה שבכל הקדש שנעשה באיסור אין אומרים כי פשוטה קדושה בכרלו (שעה"צ). ותמורה על שיטה זו מהמבואר במשנתנו שהרי מפורש בה שבממורה, אף שהקדש איסור הוא, בכל זאת אומרים אנו בה שפשוטה קדושה בכרלו! והוה שחשבו כי תלוי הדבר במהות איסור התמורה: אם איסור התמורה הוא בבהמת החולין בה רוצה הממיר להחליף את בהמת הקדש, או שהאיסור הוא בבהמת הקדש שאותה רוצה הממיר להחליף בבהמת חולין. ומעתה אם נאמר שיעקר איסור התמורה הוא בבהמת הקדש – שוב אין זה קשה מדוע פשוטה הקדושה בכל בהמת החולין, שהרי לא בה נעשתה העבירה, אלא בבהמת הקדש (גמ"ח).

אין קדושה חלה על עוברין רש"י פירש את שיטת בר פדא שאין קדושה חלה על עוברים, באופן שהקדש בהמה מעוברת לקרבן חטאת, שבכגון זה אין זה כמפריש שתי בהמות לחטאת, משום שהעובר קדוש מכה אמו ולא מכה עצמו, והריהו כולד חטאת ההולך למיתה. והתוס' הקשו על שיטת פירוש זו, שאין היא מוכרחת בשיטת בר פדא. שכן אפשר לומר שאף שאין קדושה חלה על עוברים, מכל מקום אין הולד הולך למיתה, כי לשיטה זו אין העובר נחשב ירך אמו (חלק מאמו), ואשר על כן כאשר שיירו (שהקדש את האם המעוברת ואמרו במפורש שהולד יהיה חולין או קרבן אחר) – משויירו! והשבו, שחייבים לומר כי שיטת בר פדא היא ששיירו – אינו משוייר (אף שאין שני הדינים הללו בהכרח תלויים זה בזה). ודנו אחרונים בויקה שבין דין קדושה בעוברים ודין שיירו אם תלויים הם זה בזה, כשיטת רש"י, או שניתן להפרידם, כשיטת התוס' (מא"ה).

עוד הסבירו אחרונים, לשיטת רש"י, שדין זה שעובר נחשב ירך אמו אינו שווה בכל דיני התורה. שכן אפשר שבענין מסוים ייחשב העובר כירך אמו, ובענין אחר לא ייחשב. ולגבי השאלה הנידונה כאן בדין העובר כאשר מקדישים את אמו אם נחשב הוא כבהמה בפני עצמה ואיננו קדוש, או שהוא כחלק מאמו המעוברת והריהו קדוש, יש לומר שאם נחשב הוא כירך אמו – אינו יכול להקדישו, ואם נחשב הוא כבהמה בפני עצמה – יכול להקדישו (גרי"י).

ואין קדושה חלה על עוברין... קדושה חלה על עוברין – בהסבר מחלוקת בר פדא ור'

ושואלים: מאי הוה עלה [מה היה עליה, כיצד נפתרה הבעיה] של רמי בר חמא? ומציעים: תא שמע [בא ושמוע פתרון] לדבר ממה שאמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן בדיניו של המקדש קרבן עובר חבירו: בפדיון קרבן זה – המקדש הוא שמוסיף חומש בפדיונו, ולא המתכפר. והלכה נוספת: המתכפר הוא העושה תמורה בקרבן זה, ולא המקדש. והלכה נוספת בענין דומה: התורם מתבואה שלו על תבואתם של אחרים – טובת הנאה (הרווח אותו הוא עשוי לקבל מן המקבל בשל העדפתו אותו) הריהו שלו. ומסבירים: מאי טעמא [מה הטעם] להלכה זו שטובת ההנאה היא של הנותן? – שכן אמר קרא [הכתוב]: "כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך... ונתת ללוי לגר ליתום ולא למנה" (דברים כו, יב), הרי איפוא שזה המוציא מביתו את כל התרומות והמעשרות (ואף אלו שהפריש עבור אחרים), הוא הבוחר למי הן תינתנה. ואם יש לו רווח מזה, הריהו שלו.

ג משנה אין ממירין לא אברין בעוברין, ולא עוברין באברים, ולא עוברין באברים בשלימים, ולא שלימים בקהן. רבי יוסי אומר: ממירין אברים בשלימים, אבל לא שלימים בקהן. ואמר רבי יוסי: והלא במוקדשין, האומר "רגלה של זו עולה" – פולגה עולה, אף כשיאמר "רגלה של זו תחת זו" – תהא פולגה תמורה תחתיה.

ד גמרא אתמר, בר פדא אמר: אין קדושה חלה על עוברין. רבי יוחנן אמר: קדושה חלה על עוברין. ואזדא רבי יוחנן לטעמיה, ואמר רבי יוחנן: הקדש חטאת מעוברת וילדה, רצה – בה מתכפר, רצה – בוולדה מתכפר. וצריכא, דאי אשמעינן בקהן קמייתא – התם הוא דאקדשה

ג משנה אין ממירין (אין דין תמורה חל) לא

באברין של חולין המומרים בעוברין של הקדש. שהאומר על אבר מסוים של בהמת חולין שלו שיהיה תמורת עובר שבמעייה של בהמת הקדש – לא חלה עליו קדושה. וכן לא חל דין תמורה בממיר עוברין של בהמת חולין באברים של בהמת הקדש. שהאומר על עובר שבמעי בהמת חולין שלו שיהיה תמורת אבריה של בהמת הקדש – לא חלה קדושה על העובר. ולא חל דין תמורה בממיר עוברין של

בהמת חולין וכן בממיר אברים של שלימים. וכמו כן לא חל דין תמורה בממיר בעלי חיים שלימים של חולין בהן, באברים או בעוברים של הקדש. ר' יוסי אומר: ממירין אברים של חולין בשלימים של הקדש, אבל לא ממירים שלימים של חולין באברים של הקדש. אמר ר' יוסי טעם לדבריו: והלא במוקדשין (באדם המקדש בהמת חולין לקרבן). האומר "רגלה של בהמה זו עולה" – הדין הוא שנתפשטה קדושה הבאה עם ההקדשה, וכל הבהמה כולה הריהו עולה. ונלמד מכאן שאף כשיאמר אדם "רגלה של זו תחת זו" – התפשט הקדושה הבאה עם התמורה, ותהא כל בהמת החולין כולה תמורה תחתיה.

ד גמרא שנינו במשנתנו את דינים של עוברים לענין תמורה. ובענין דומה אתמר [נאמר] שנחלקו אמוראים בדיון של המקדש

עוברים של בהמת חולין להקרבה על המזבח. בר פדא אמר: אין קדושה חלה על עוברין, ור' יוחנן אמר: קדושה חלה על עוברין. ומעריים: ואזדא [והולך] ר' יוחנן בשיטתו זו לטעמיה [לטעמון]. שכן אמר ר' יוחנן: אדם שהקדיש בהמה לקרבן חטאת והיתה אותה בהמה מעוברת, וילדה וולד – הרי היא ועוברת בקדושת חטאת, והדבר תלוי בו במי משניהם יתכפר. שאם רצה להתכפר באם – בה הוא מתכפר, ואם רצה להתכפר בוולדה – בו הוא מתכפר. ועל השאלה מדוע נצרך ר' יוחנן להשמיענו שקדושה חלה אף על עוברים, שתי פעמים, יש להשיב: צריכא [נצרך] הדבר. משום דאי אשמעינן בהן קמייתא [שאם היה משמיענו רק בזו הראשונה, במקדש עובר לברוך] – הייתי אומר שדווקא התם [שם] הוא שחלה קדושה על העובר, משום דאקדשה [שהקדשין]

יוחנן אמר קדושה חלה על עוברים, הסבירו את שיטת בר פדא שאין קדושה חלה על עוברים ככלל דיני הקדש, שצריך שיהיה הדבר המוקדש ממין הקרבן שהוקדש לו, ושיהיה עליו שם קרבן העומר להקרבה. ולכן, העובר, שלא נולד, ואין לו בשל כך דין הקרבה שלעצמו, משום כך אין קדושה חלה עליו. ובשיטת ר' יוחנן שקדושה חלה על העוברים, הסבירו שהוא סבור כי כיון שיהיה העובר ראוי להקרבה לכשיוולד – די בכך כדי שייחשב כמי שיש עליו שם קרבן שתחול הקדושה עליו. או שביין שקרב הוא אגב אמו, די בכך שייחשב כמי שתורת קרבן עליו, ותחול עליו הקדושה (גרא"ל).

אורח ההלכה

תורם משלו על של אחרים התורם משלו על של אחרים – הרי זו תרומה ותיקן את פירותיהם. וטובת הנאה שלו, שנתנה לכל כהן שירצה. כר' אבהו בשם ר' יוחנן. (רמב"ם ספר זרעים הלכות תרומות פ"ד ה"ב).

אין ממירין לא אברים בעוברין וכו' אין ממירים איברים או עוברים בשלימים, ולא שלמים בהם. כיצד? האומר "רגלה (או ידה) של בהמה זו תחת עולה זו", או "עובר בהמה זו תחת עולה זו" – אינה תמורה. וכן האומר "בהמה זו תחת רגלה (או ידה) של עולה זו, או "בהמה זו תחת עוברת של חטאת זו" – אינה תמורה. כנאם קמא. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות תמורה פ"א ה"ז).

קדושה חלה על עוברין היתה לו בהמה מעוברת והקדיש את עוברת למזבח, וכגון שאמר "אם תלד הבהמה זכר – הרי הוא לקרבן עולה, ואם היא נקבה – הרי היא לזבחי שלמים" – הקדשו הקדש, ואם ילדה זכר – יקרב עולה, וילדה נקבה – תקרב זבחי שלמים. כר' יוחנן. (רמב"ם ספר עבודה שם פט"ו ה"ח).

הקדיש חטאת מעוברת וילדה וכו' הקדיש חטאת מעוברת וילדה, הרי היא וילדה כשתי חטאות (ויכול להתכפר בכל אחת מהן). כר' יוחנן. (רמב"ם ספר עבודה הלכות פסולי המוקדשין פ"ד ה"ו).

מסורת הש"ס

- ד. יומא נב, נדרים לו,ב.
- זבחים ו,א. תמורה ב,ב. ירושלמי נדרים פ"ד ה"ג (בשנינו). ילק"ש תורה תרעו.
- ה. חולין ס"ט,ב. תוי"כ ויקרא כו, י. ילק"ש תורה שם.
- ו. קדושין ז,א. חולין שם. שם קלה,א. תוי"כ ויקרא כו, י.
- ז. יבמות ע"א. מנחות פ"א,א. תמורה כה,א.

גרסות

- משלו על של אחרים יש בכתי"י: משלו על של חבירו.
- לא אברין בעוברין במשניות: אין ממירין אברים בעוברין.
- אבל לא שלימים בהן במשניות: ולא שלמים באברים.
- רבי יוסי אומר יש בכתי"י: אמר ר' יוסי.
- והלא במוקדשין האומר בדפ"א ובכתי"י: והלא במוקדשין הוא אומר.
- תהא כולה בדפ"א: שתהא כולה.
- אין קדושה חלה על עוברין... עוברין יש בכתי"י: אין קדוש חלה על איברין... איברין.
- התם הוא דאקדשה בכתי"י: הוא דאקדשיה.

חייבין בכורה – אם נקצות הן ולאחר פיוגן זכרו. [אלמא] דאלימא קדושת דמים – דכיון דקדש מוס קצוץ להקדש – לא קדש מעיקרא אלא לדמי. מותרת האם בגיזה – דהא לא אקדש גופה. כחוש עובר – דעצומת האם מכחשא ליה לעובר, אלמא קדש עובר. והתנן – נצימומא. יוצאין לחולין

– סיפא דהך מתימין דאמרת לעיל היא: כל הקדשים שקדש"ו. וקמני סיפא: "יוצאין לחולין, כשנפדין, ליגזו וליעבד. שמוטרין צגיה ועזודה לאחר פדיון, הואיל וקדש מוס קצוץ להקדש, דלא [קדשה] קדושת גוף, נפרק שני דנצורות (יד, ט). איתבייה – רבי ירמיה לרבי זירא. אין ממירין כו' – מתימין היא, וקמני: לא שלימין צה. אמורי הוא דלא מימר – משום דנחמורה כתיב "נחמה צנהמה", ועובר לאו צנהמה הוא. הא מיקדש קדשי – עוברין. דאי לא קדשו – פשיטא דאין ממירין שלימין לחולין צה. והתנן אין הולד עושה תמורה – אלא ודאי נמקדש ולד עסקינן, דמשום הקדש ראשון. רבי יהודה היא – נמתימין קאמר רבי יהודה: ולד עושה תמורה. אי רבי יהודה – רישא היכי מתוקמא? דקמני: אין ממירין אברין לחולין צלימין דהקדש. דמשמע: תמורה הוא דלא עבדי אברין לנחמה חולין, לחול קדושת תמורה על גוף הצנהמה משום אבר ידיה שהמירו צשלו קדש – הא נמקדש קדשי אברין צמחילת הקדש. אם הקדש אבר אחד – פשטה קדושה צבולה. דהאי תנא הא סברא אית ליה, מדקמיהדר ליה רבי יוסי: והלא נמוקדשין האומר "רגלה של זו עולה כולה עולה", מכלל דמודה תנא קמא צמחילת הקדש, שאם הקדש אבר אחד – פשטה קדושה צבולה. ורבי שמעון דהו צר זוגיה דרבי יוסף, לקמן צברייתא, דאמר: צמחילת הקדש כולה עולה, ואשמועינן צבי תמורה ללא. אי משום דרבי "צנהמה צנהמה" אי משום דמקדש תמורה למעשר צסיפא דפירקין (יג, ט). מה מעשר קרבן יחיד כו'. ומההוא הקישא גופיה ליה, דמה מעשר אינו נהוג צצברין – אף תמורה אינה נהגת צצברין. והכי אמרינן נפרק "צנהמה המקשה" (חולין טז, ג). האמר רבי יהודה – לקמן צברייתא, דלא פשטה קדושה צבולה. הכא במאי עסקינן – דדייקין: הא שלא על ידי תמורה – קדשה כל הצנהמה על ידי אבר אחד. כגון שהקדש אבר שהנשמה תלויה בו – דאמר לקמן: מודה רבי יהודה דצנר שעושה אותו טרפה, כגון אם הקדש רגליה מן הארכוצה ומלמעלה – הרי כולה עולה. וצממורה לא דרשין "צנהמה צנהמה". מקדישין אברין ועוברין – לקמן היא, פרק שני (טז, ג): מומר נקדשים מצממורה, וקחשיב מומרי, וקמני להך הכי: מקדישין אברין ועוברין, אצל לא ממירין.

תוספות

אימורי הוא דלא מימר הא מקדש קדשי עוברין – דאי לא קדישי, פשיטא דאין ממירין שלימין (בהן) דחולין (בהן), והכא לא מצי לתרוצי קדושת דמים כדלעיל, דהא אין עושין תמורה.

הריהם חייבין בכורה אם היו נקבות וילדו בכור כדן בהמות חולין, ובמתנות (זרוע לחיים וקיבה), כפי שנתנים לכהן מכל בהמת חולין שנשחטה. ונדייק בדברים: טעמא (כל הטעם) הוא משום שמדובר לאחר שנפדו, ויצאו לגמרי לחולין, ולכן הם חייבין בכורה ובמתנות, אבל קודם שנפדו אף שאינם קדושים אלא בקדושת דמים – פטורין מן הבכורה ומן המתנות. [אלמא] [מכאן] דאלימא [שחוקה] היא קדושת דמים, דמפקע ליה [שמפקיעה אותן] מבכורה. איתבייה [הקשה עליו] עוד ר' ירמיה לר' זירא ממה ששינונו בברייתא: הבעלים האומר על הבהמה המעוברת העומדת לפניו "מה שבמעיה של זו יהיה קדוש בקדושת עולה" – בהמה זו (האם) מותרת בגיזה של צמרה, כאשר בהמות חולין, ואולם אסורה בעבודה, וטעם הדבר – משום שבעבודה בה נגרם כחוש (החלשה, הפחתת ערך) לעובר שבה. הרי שהעובר קדוש ומקדישם עוברים, ושלא כשיטת בר פדאי! אמר ליה [לר' זירא] בשבחה: הא נמי [וזו הברייתא] גס [כ] מדברת במקדיש את העובר בקדושת דמים (שבדמי העובר ייקנה קרבן עולה), ובכגון זה מודה בר פדאי שחלה קדושה על העובר, שאל עוד ר' ירמיה את ר' זירא: ומי אלימא [והאם כה חזקה] היא קדושת דמים של העובר דאיתא ליה [שאוטרת היא אותה. את האם בעבודה? אמר ליה [לר']: אין [כ]]. והתנן [והרי שינונו כמו כן במשנה] כי כל הקדשים שקדש מוס קבוע להקדשם, ונפדו – הריהם יוצאין לחולין, הן לענין שמוטרים ליגזו את צמריהם, והן לענין שמוטריהם ליעבד (לעבוד) בהם. ויש לדייק בלשון המשנה: טעמא [הטעם] להלכה זו – הריהו דווקא משום שנפדו, ופקעה קדושתם, הא [הרי] מכאן נלמד, שקודם שנפדו ועדיין הם בקדושתם

– הריהם אסורין בעבודה, אלמא [הרי איפוא] שקדושת דמים אסורין ליה [אוטרת אותן] בעבודה. איתבייה [הקשה עליו] עוד ר' ירמיה לר' זירא, ממה ששינונו במשנתנו: אין ממירין לא אברין של חולין בעוברין של הקדש, ולא בממיר עוברין של חולין באברין של הקדש, ולא עוברים ואברים בשלימים, ולא שלימים בעוברים. ונדייק מכאן: דווקא הקדשה באופן מסוים זה של אימורי (תמורה) מעוברים של הקדש לשלימים של חולין הוא דלא מימר [שאין מניחים]. שכן אמרה התורה ברין התמורה "ואם המר ימיר בהמה כבהמה" (ויקרא כז, ט). ואין העובר בכלל ההגדרה "בהמה". הא מיקדש [הרי נלמד כי לענין להקדיש] עוברים במישרין שלא בדרך תמורה – הריהם קדשי [מתקדשים], וקשה אם כן על שיטת בר פדאי! אמר ליה [לר' זירא] ברחיית דבריו: אין להביא ראייה כנגד שיטת בר פדאי ממשנתנו זו, משום שבולדי קדשים הוא שמדובר כאן, וכגון שהתעברה הבהמה לאחר שהוקדשה, קדישי וקיימי [שקדושים ועומדים הם הולדות בקדושתם] מכה אמם, ולא שהקדיש את העוברים. על תירוץ זה של ר' זירא מקשה ר' ירמיה: אי [אם] המדובר במשנתנו בולד קדשים, ולמדתנו המשנה כי אין ממירים בהם, שכן אין הם בכלל "בהמה", מכאן יש לדייק: דווקא בהיותם במעי

אמן הוא דלא עבדין [שאין עושים] בהם תמורה, הא אבראי [הרי שבהיותם שכן הא תניא [הרי שנויה הלכה במשנה הבאה] שאין הולד של בהמת הקדש עושה תמורה על בהמת חולין! ומתיר ר' זירא: משנתנו זו אכן עוסקת בולדות קדשים, ואמנם יש לדייק ממנה כי בהיות הולדות מחוץ למעי אמם הריהם עושים תמורה. ואולם אשר לשאלה מן השנוי במשנה הבאה שאין ולד בהמת הקדש עושה תמורה על בהמת חולין – אין להקשות, ויש לומר כי הא מני [וזו משנתנו] כשיטת מן הירא] – כשיטת ר' יהודה היא, שחולק על חכמים במשנה הבאה, והוא אמר כי הולד עושה תמורה. הקשה ר' ירמיה על תירוץ זה של ר' זירא: אי [אם] משנתנו זו כשיטת ר' יהודה היא, והרי אפשר לדייק ממשנתנו כי דווקא תמורה הוא דלא עבדי [שאין עושים] אברים של הקדש, הא מקדש [הרי שלהתקדש] – קדשי [מתקדשים], ואולם האמר [הרי אמר] ר' יהודה שאברין לא קדשי [אינם מתקדשים]. ואי אפשר איפוא להעמיד את משנתנו כשיטתו! אמר לו ר' זירא ברחיית דבריו: לא אמר ר' יהודה את שיטתו זו, שאין איברים מתקדשים, אלא באיברים שאין הנשמה תלויה בהם, אבל באיברים שהנשמה תלויה בהם – אף ר' יהודה סובר שמתקדשים, והכא במאי עסקינן [כאן]. במשנתנו זו, במה אנו עוסקים] – במקדיש אבר שהנשמה תלויה בו. איתבייה [הקשה עליו] עוד ר' ירמיה לר' זירא ממה ששינונו במשנה בפרק הבא בדברים שיש בדיני התמורה, ובכלל הדברים אף שמתקדישין אברין ומקדישים עוברין, אבל לא ממירין אברים ועוברים. הרי איפוא שנינו במפורש כי מקדישים עוברים, ושלא כשיטת בר פדאי! ומתיר ר' זירא: הכא נמי [כאן] גס [כ] אין המדובר בהקדשת עוברים במישרין, אלא בולדי קדשים, שהקדיש בהמה מעוברת וילדה. שאל אותו ר' ירמיה על תירוץ זה: אי [אם] המדובר במשנה זו בולדי קדשים, מאי [מה פירוש] הלשון "מקדישין עוברין", הא קדישי וקיימי [והרי מקדושים ועומדים הם] מכה קדושת אמם!

עיונים

משום כחוש עובר שבה שאלו אחרונים: מדוע נימקה הברייתא את איסור העבודה באם המעוברת משום כחוש העובר שבה (רשי"י), והרי ניתן להסביר את איסור העבודה במישרין לעובר: משום שאף העובר משתתף באופן מסוים בעבודה זו, וכדרך שאמרו במסכת בבא קמא (מז, א) לענין הפרה המעוברת שנגחה, שהיא וולדה נגחו. אכן, יש לומר שלשיטת הראשונים (תוס' סנהדרין, ושלא כשיטת התוס' בבבא קמא שם) שייחוס הנגיחה לולד אינו אלא משום הכלל שעובר ירך אמו, והולד נחשב כאחד מאיבריה (רמב"ם), ונמצא שאין הכוונה שהעובר נחשב כמי שהשתתף במעשה הנגיחה, אלא שהוא חלק מהבהמה שנגחה. ואולם בענין איסור העבודה במקדשים, אין זה אלא כשהמקדש עושה עבודה בפועל, ובהמה המעוברת – אין הולד עצמו עושה עבודה, ולכן נצרך הטעם של כחוש העובר הנגרם על ידי עבודה זו (הגר"ז).

באבר שהנשמה תלויה בו הטעם לכך שר' יהודה מודה במקדיש אבר שהנשמה תלויה בו – שמכיון שכל חיות הבהמה תלויה באבר זה, הרי זה נחשב כאילו הקדיש את כל הבהמה כולה (ריטב"א. תוס' ר"י הו"ק). ויש מן המפרשים שהסתפקו אם דין זה שמורה בו ר' יהודה במקדיש אבר שהנשמה תלויה בו, הוא דבר שלמדו מהכתוב (שמשמעות הפסוק

מסורת הש"ס

ה. תוספתא תמורה פ"ג א.

ו. חולין ק"א, בכורות יד, א. תמורה לג, ב.

ז. תמורה יב, א. לא, ב.

ח. תמורה יא, א. יב, א.

ט. תמורה פ"א יד. ילק"ש תורה תרעו.

י. תמורה פ"א יד. ילק"ש תורה פ"א, יב, א.

יא. יד, א. יז, א. לא, ב. תוי"כ ילק"ש תורה פ"א יד. ילק"ש תורה פ"א, יב, א.

יב. תמורה טז, ב.

גרסות

כל קדשים בכת"מ ועוד: כל הקדש.

דחייבין בכת"מ: הוא דחייבין.

דמפקע לה מבכורה יש בכת"מ: דמפקע לה מן הבכורה.

טעמא דלאחר שנפדו בשי"מ: טעמא דנפדו.

כחוש עובר שבה בכת"מ: כחש עובר שבה.

ומי אלימא בכת"מ: אמר ליה ומי אלימא.

אלמא קדושת דמים בכת"מ: אלמא אלמא קדושת דמים.

אסורין ליה בעבודה בכת"מ: דאסרה ליה בעבודה.

הוא דקדישי וקיימי בכת"מ ועוד: דהא קדישי וקיימי ויש בכת"מ: והא קדישי וקיימי.

הא מני רבי יהודה בכת"מ ועוד: אמר ליה הא מני ר' יהודה.

אי רבי יהודה – תלויה בו בכת"מ חסר קטע זה.

אמר הכא במאי עסקינן יש בכת"מ: אמר ליה רבא הכא במאי עסקינן.

במעי אמן הוא דלא עבדין הא אבראי יש בכת"מ וכן בשי"מ: במעי אמן הוא דלא עבדי תמורה איבראי עבדי תמורה.

תמורה הוא דלא עבדי יש בכת"מ: תמורה הוא דלא עבדי איברין הא מקדש קדשי איברין.

והא תניא בכת"מ: והתנן.

אורה ההלכה

האומר מה שבמעיה של זו עולה המקדיש עובר למזבח – אמו, אף שהיא חולין, אסורה בעבודה מדברי סופרים, מפני שעבודתה מנחשת את העובר. ואולם היא מותרת בגיזה, משום שאין בזה הפסד לולד. כגמרא. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעילה פ"א ה"י.) אין הולד עושה תמורה אין ולד בהמת הקדש עושה תמורה. שאם המיר ולד בהמת קדש בבמהת חולין, אף שהולד קדוש בקדושת אמו – לא הותילו מעשיו. בברייתא. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות תמורה פ"א ה"ט.)

באבר שהנשמה תלויה בו האומר "לבה של בהמה זו יהא עולה", או "ראשה יהא עולה", הואיל והם אברים שהנשמה תלויה בהם – כולה עולה. כגמרא. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"טו ה"ב.)